

PAPER DETAILS

TITLE: YAYINCILIK BAGLAMINDA "İYİ" VE "KÖTÜ" KAVRAMLARI

AUTHORS: Ali Kerem INGEÇ

PAGES: 150-162

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/384750>

YAYINCILIK BAĞLAMINDA “İYİ” VE “KÖTÜ” KAVRAMLARI

Ali Kerem İNGEÇ*

Özet

Bu çalışmada “iyi” ve “kötü” kavramlarına ilişkin kavramsal çerçeve incelenmiştir. “iyi” ve “kötü” kavramlarının kullanımındaki anlamsal farklılıklar ve bu farklılıkların ortaya çıkan ahlaki olan ve ahlaki olmayan “iyi” ve “kötü” kavramları ele alınmıştır. Bireylerin ahlaki olan ve ahlaki olmayan “iyi” ve “kötü” kategorilerini nasıl temellendirdikleri yani herhangi bir olay, durum, kişi veya nesneyi neye göre “iyi” veya “kötü” olarak niteledikleri açıklanmıştır. Bu kavramsal incelemeden sonra, ahlaki olmayan “iyi”-“kötü” kategorisine ait parametrelerle değerlendirileceği sonucuna vardığımız kitapların, formel kriterler dışında hangi kriterlere göre “iyi” veya “kötü” olarak nitelendirildiği, örneklem olarak belirlenen yayınevlerinin yayınladıkları tanıtım metinleri aracılığıyla açıklanmaya çalışılmıştır. Bu metinlerde yayınevlerinin hangi kitapları “iyi” olarak niteleyip yayınlamaya değer gördüğü ve okurlarına önerdiği sorunsalı açıklığa kavuşturulmaya çalışılmıştır. Bu araştırma, araştırmaya konu olan verilerin, okuyucuların anlayabileceği ve kullanabileceği hale getirilmesini amaçlayan yorumlama yöntemi olan “Betimsel Analiz” yöntemi kullanarak yapılmıştır. Bu bağlamda örneklem belirlenmiş, özetlenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye’de faaliyet gösteren yayınevleri oluşturmaktadır. Örneklem ise “İletişim Yayınevi”, “Ayrıntı Yayınları” ve “Can Yayınları” oluşturmaktadır. Örneklem web sitelerinin reytingini gösteren “ww.similarweb.com” adlı siteye göre Türkiye’de en çok ziyaret edilen online kitap satışı sitesi olan “www.kitapyurdu.com”un en çok satanlar kategorisinde yer alan yayınevlerinden üç tanesi seçilerek belirlenmiştir. Sonuç olarak “iyi” ve “kötü” kavramlarının kullanım çeşitliliğinden yani “iyi” kavramının “yararlı”, “kaliteli”, “güzel”, “mantıklı” gibi pek çok farklı anlamda kullanılmasından ve düşünsel ürünlerin doğasından kaynaklı bir belirsizlik, görecelik ortaya çıkmıştır. Bilimsel eserler göreceliğe kapalı olduklarından bu sonuca dahil edilmemiştir. Özetle yayınevleri sahipleri veya metinlerin yayınlanmasına karar veren ekip ve kişiler kendi öznel değerleri çerçevesinde bir kitabın “iyi” veya “kötü” olduğuna karar vererek yayınlarlar.

Anahtar Kelimeler: İyi, Kötü, Felsefe, Yayıncılık, Ahlak, İletişim

"GOOD" AND "BAD" CONCEPTS IN THE CONTEXT OF PUBLISHING**Abstract**

In this study, the conceptual framework for the concepts of "good" and "bad" is examined. The differences in the usage of “good” and “bad” concepts and the moral and non-moral "good" and "bad" concepts that arise from this differences are explained. Grounding methods of both moral non-moral "good" and "bad" categories have been described. After this conceptual examination, it was understood that books should be evaluated by non-moral “good” or “bad” criterias. The books are classified as “good” or “bad” by which criteria, except formel criterias were tried to be explained through publicity texts that published by publishing house determined as sample. In these texts, publishing determined as sample were asked which books they regard as “good” and worth to publish and propose their readers to read. This research was conducted by using the "Descriptive Analysis" method, which is an interpretation method aimed at making the data that is subject to research become understandable and usable by the readers. In this context, the sample has been identified, summarized and interpreted. The universe of the research is the publishing houses operating in Turkey. The samples are "İletişim Publishing House", "Ayrıntı Publishing" and "Can Publishing". The sample was selected by selecting three of the publishing houses in the top selling category of "www.kitapyurdu.com", the most visited online book sales site in Turkey, according to the site "ww.similarweb.com" which shows the rating of the web sites. As a result, uncertainty and relativity arises because of the usage variety of the concepts of "good" and "bad" such as “benefit”, “qualified”, “beautiful”, “logical” etc. and the nature of intellectual products. In short, publishing house owners or committee, publish the text by deciding which texts are good or bad within the framework of their subjektif values own values.

Keywords: Good, Bad, Philosophy, Publishing, Morality, Communication

Giriş

Düşünce tarihi boyunca “iyi” ve “kötü”nün ne olduğuna dair çeşitli düşünce ve yaklaşımlar ortaya çıkmış, sayısız tanımlar yapılmıştır. İngiliz yazar ve sözlük bilimci Samuel

* Kerem.ingec@gmail.com

Johnson'un, 1755 yılında düzenlediği sözlükte "iyi" (good) sözcüğünün çeşitli olumlu sözcükleri kapsadığını ve/veya onlarla eş anlamlı kullanımının olduğunu görüyoruz. Samuel Johnson'ın genel anlamda "Mutluluğa katkı sağlayan şey" olarak tanımladığı "iyi"nin (good) kapsadığı ve/veya eş anlamlısı olarak bahsedildiği sözcükler; hoş (well), ahlaklı (moral), fayda (benefit), uygun (proper), güzel (beautiful), mutlu (happy), kaliteli (qualified), useful (yararlı/kullanışlı), avantaj (advantage), legal (yasal) gibi sözcüklerdir. "İyi"nin (good) bu sözcüklerin ve daha fazlasının yerine nasıl kullanıldığını örneklerle de göstermiştir. (Johnson, 1785: 898-899). Örneğin; "kaliteli araba yerine", "iyi araba" denilmesi gibi.

Gerçekten "iyi" sıfatını günlük hayatta çok sık kullanırız. İyi yemek, iyi araba, iyi müzik, iyi insan gibi nitelermelere sık sık başvururuz. Kötü ise kötü niyet, hoş gitmeyen vb. anlam bağlamları kurar. "Kötü not" ahlaki bir yargı oluşturmazken yalan söylemek, "kötü"dür ve bu "kötü" ahlaki bir yargıyı ifade eder (Pieper, 1999: 144). Böylece "iyi" ve "kötü" iki farklı tür olarak ortaya çıkar: Ahlaki iyi ve kötü ve ahlaki olmayan (araçsal) iyi ve kötü. Ahlaki olmayan türde iyi ve kötüye örnek; resimler, arabalar, fiziksel nesneler, yönetim biçimleri vb. gösterilebilir. Ahlaki iyi ve kötüye ise, kişiler, kişi grupları, huylar, duygular, karakterler, eğilimler gösterilebilir. Kısacası ahlaki olmayan iyi ve kötü insani olmayan cansız nesne veya olgularla ilgili ahlaki iyi ve kötü doğrudan insan ve insanlarla alakalıdır (Frankena, 2007: 118).

1. "Ahlaki İyi" ve "Ahlaki Olmayan İyi"

Eylemler, nesneler, durumlar, ve kişiler, ahlaki bakış açısıyla değerlendirildiğinde "iyi" ve "kötü" sıfatlarından birine layık görülür. Ancak ahlaki olmayan, pragmatik bakış açısıyla değerlendirilen eylemler "iyi" veya "kötü" olarak değil "doğru" veya "yanlış" olarak sıfatlandırılır. Yani, eylemler, amaca (bu amacın ahlaki olup olmadığına bakılmaksızın) ulaştırıp, ulaştıramamasına göre "doğru" ve "yanlış" sıfatlarından birini alır. Buna göre eylem amaca ulaştırıyorsa doğrudur, ulaştıramıyorsa yanlıştır. Ahlaki bakımdan "iyi" olan bir eylem kesinlikle doğru olması gerekmediği gibi ahlaki açıdan "kötü" olanın da yanlış olması gerekmez (Pieper, 1999: 147).

Ancak doğru kelimesi de yukarıdaki diğer kelimeler gibi sıklıkla "iyi" kelimesi yerine kullanılır. Yararlı, güzel, haz, istenen vb. kelimelerin "iyi" kelimesinin yerine kullanıldığı görülmektedir. Frankena (2007: 151-152) bu karmaşayı iki farklı "iyi" kategorisi belirleyerek aşmaya çalışmıştır. Frankena'nın sınıflandırması şu şekildedir:

- Ahlaki değerler: Çeşitli ahlak anlayışlarında iyi olan şeyler
- Ahlaki olmayan değerler:
 - a) Yarara bağlı değerler: Bazı amaçlar için yararlı olmalarından dolayı iyi olan şeyler. (İyi bir kaldırıp görevi gören sopa)
 - b) Dışsal değerler: İyi olana ulaşmanın yolu oldukları için iyi olan şeyler. (Yılda iki kez dışıye gitmenin iyi olması).
 - c) Özbiçimsel değerler: Seyre dayalı yaşantılar, hoş gittiği için iyi olan şeyler (Sanat eserleri ya da manzaralar).
 - d) Katkı sağlayan değerler: İçsel olarak iyi yaşama katkı yaptıkları için ya da onun bir parçası oldukları için iyi olan şeyler. (Eğitim, para)

e) Amaç değerler: Genel olarak iyi olan şeyler.

Cevizci, (2000: 574) “iyi” kavramını her iki “iyi”yi de kapsayacak şekilde, yararlılık ve akli olmayı ön plana çıkararak genel hatlarıyla şu şekilde tanımlamıştır:

- Değerin nesnesi olan isteğin, akla uygunluğudur.
- İstenenin, akla dayalı ifadesidir.
- İnsan istencinin akla dayalı bir seçim gereksinimini karşılayan, özlemlerimize uygun düşen olgudur.
- Kişinin, kendini toplum bağlamında yararlı olarak gerçekleştirmeye sürecidir.
- İyi, kendinde ve kendisi için istenen, değer verilen süreçtir.

İyi ve kötü kavramlarının kullanım şekillerinin ve kavramların kullanımındaki anlamsal farklarının değerlendirilmesi sonucunda ortaya iki temel “iyi” ve “kötü” anlayışı ortaya çıkmaktadır: Ahlaki “iyi” ve “kötü” ve ahlaki olmayan “iyi” ve “kötü”. Bu saptamadan sonra, eylemlerin, kişilerin, nesnelerin veya durumların mahiyetinin doğru bir şekilde belirlenebilmesi için bu iki farklı “iyi” ve “kötü” anlayışının neye göre temellendirildiğini anlamak gerekmektedir. Yani ahlaki veya ahlaki olmayan eylem, durum veya nesnelere, “iyi” veya “kötü” niteliğini kazandıran parametreler belirlenmelidir (Frankena, 2007: 118).

2. Ahlaki Olan “İyi”nin Temellendirilmesi

Düşünce tarihi boyunca “iyi” ve “kötü”nün kaynağı ile ilgili düşüncelere bakıldığında, “iyi” ve “kötü”nün üç farklı temele dayandırıldığını görmekteyiz: Kozmolojik Temellendirme, Antropolojik Temellendirme ve Dini Temellendirme. Bu değerlendirme biçimlerinden antropolojik temellendirme, doğal ve tinsel olarak iki ayrı biçimde ortaya çıkar (Özarlan, 2009: 432).

Kozmolojik temellendirmeyi incelerken konuyu Eski Yunan düşünürleri üzerinden değerlendirmek mantıklı olacaktır. Çünkü kozmolojinin Antik Yunan felsefesinde önemli bir yeri bulunmaktadır.

Antik Yunan felsefesinden Sofistler, Septikler ve Agnostikler dışında filozoflar evrendeki düzen ve insan hayatındaki düzen arasında bir farklılık görmüyorlardı. Evrenle insan arasındaki uyumu makro-kozmos ve mikro-kozmos kavramlarıyla açıklıyorlardı. Onlara göre evren, makro-kozmos; insan mikrokozmos’tur. İnsan da evren de aynı düzenlilik içerisinde var olmayı sürdürüyorlardı. Özetle, “insan, kendi içinde büyük evrenin, makrokozmos’un hem formlarını hem öğelerini barındıran küçük bir evrendir” (Özlem, 2004: 24-25).

Bu bilgilerin ışığında kozmolojik ahlak anlayışına göre insan, makrokozmos gibi kendi düzenine uygun yaşamalı, düzenin gerekliliklerine uymalıdır. Daha net bir ifadeyle insan doğasına uyması gereken varlıktır (Heinemann, 1997: 369). Örneğin; Sokrates bu düşünceden yola çıkarak düzen ve uyumun olduğu yerde iyilik, kaos ve uyumsuzluğun olduğu yerde kötülük olduğunu ileri sürmüştür. Sokrates’in yanı sıra Staocular ahlak anlayışını “doğa ile uyumlu yaşamak” düşüncesiyle temellendirmişlerdir. Aynı zamanda staocuların siyasal ve toplumsal görüşleri de bu temellendirmeye uygundur. Kozmolojik ahlaka göre tabiat yasaları aynı zamanda ahlak yasalarıdır. Bu bağlamda, evrendeki düzen ve uyumla bütünleşen, uyum ve

düzene uygun düşen her şey iyi, uyumu ve düzeni bozan, aykırılık ve uyumsuzluk sebebi olan her şey ise kötüdür (Özarslan, 2009).

Dinsel/teolojik temellendirmenin kaynağı olan semavi dinler (İslam, Hristiyanlık, Yahudilik), evrenin bir yaratıcısı olduğunu kabul eder ve semavi dinlere göre yaratıcı her şeyin kaynağıdır. Dolayısıyla yaratıcı ahlakın da kaynağı kabul edilir. Yani “iyi”, dini referanslara, yaratıcının buyruk ve vahiylerine dayandırılır, bunlardan başka herhangi bir ilke ahlak kuralı olarak esas alınmaz. Bu türden bir ahlak temellendirmesi, dinsel/teolojik ahlak temellendirmesidir (Bilgin, 2009).

Dinsel/teolojik temellendirmeye göre insan ahlaki yaşamını yaratıcının yani Tanrı’nın buyrukları ve iradesine göre şekillendirir. Tanrının buyruklarına ve iradesine uygun eylemler ve düşüncelere iyi, Tanrı’nın buyruklarına ve iradesine aykırı olan eylemler kötüdür (Özlem, 2004: 25). Buna göre Tanrı’nın buyruklarına uygun yaşayan veya yaşamayan birey sadece iyi veya kötü insan olmakla kalmaz, eylemleri sonucunda cezalandırılabilir, ödüllendirilebilir. Bu bağlamda Tanrı’nın buyrukları yaşamın kurallarıdır (Kesgin, 2014: 13).

“İyi” ve “kötü”yü evren, din veya Tanrı’dan yola çıkarak temellendirmenin yanı sıra yeni çağ felsefesiyle birlikte insandan yola çıkarak yani “özne merkezli” temellendirme girişimleri de olmuştur. Ahlaksal yaşamın insandan yola çıkarak temellendirme biçimine antropolojik temellendirme denir. Antropolojik temellendirme biçimini doğalcı ve tinselci olmak üzere iki farklı şekilde değerlendirmek mümkündür (Özlem, 2004: 27).

Yeni çağda, Antik Yunan felsefesinin kozmos anlayışını muhafaza etmekle birlikte, evrenin düzeninin olgular ve nesneler araştırılarak, incelenerek açığa çıkarılması fikri ortaya çıkmıştır. Bu fikir modern doğa bilimlerinin ortaya çıkışına işaret eder. Böylece yeni çağda kullanılan terim kozmos değil doğa (natura) olmuştur. Burada “doğa” araştırılıp gözlemlenebilen, deneyimlenebilen ve yasaları ortaya koyulabilen fiziksel dünyadır (Özlem, 2004: 27). Doğalcı antropolojik temellendirmeye göre insan kendi doğasına uygun yaşamalıdır ve bu doğa hali toplumla ortaya çıkabilmektedir (Kesgin, 2014: 21).

Yine bu temellendirme biçimine göre insanın ahlaksal yaşamı ancak insanın biyolojik, psikolojik vb. yani doğal yapısı göz önünde bulundurularak temellendirilebilir ve açıklanabilir. Bu bağlamda “iyi” insanın doğal ve toplumsal ihtiyaçlarını en uygun şekilde gidermesiyle ilgilidir. İnsan toplumsal bir varlık olduğu için, doğal ve toplumsal ihtiyaçlarını en uygun şekilde toplumda karşılar. Bu durumda “iyi” insana toplum içerisinde diğer insanlarla ilişkilerinde yarar getiren şeydir (Özlem, 2004, 28).

Doğalcı antropolojik temellendirmeye Sofistler ve Hazcılar örnek gösterilebilir (Kesgin, 2014: 19). Sofizm’in kurucusu olan Protagoras bulunduğu her yerde kendi ahlak anlayışını ve erdemi öğretmeyi amaçlamıştır. Onun ahlak anlayışını şu sözleri açıklar niteliktedir: “İnsan her şeyin ölçüsüdür”. Dolayısıyla sofistlerin etik anlayışında doğalcı antropolojik temellendirmeye uygun bir şekilde insan faktörü öne çıkmaktadır. Sofistlere göre en önemli şey insandır, her şey onun için vardır ve her şey ona göre düzenlenmelidir (Tekin, 1998: 132).

Hazcılığın kurucusu olan Aristippos rahat ve neşeli bir hayat idealini ortaya koymuştur ve ahlakla ilgili olmayan şeylerle uğraşmayı reddederek yalnızca “doğru yaşama” sorunu üzerine odaklanmıştır. Ona göre her şey gibi insan vücudu da sürekli bir değişim içerisindedir. Bu değişimden dolayı vücudun doğal durumu olan uyumlu yapısı kimi zaman ortadan kalkar,

kimi zaman da bu uyum yeniden kurulur. Uyumluluk haz duygusunu, uyumsuzluk ise acı duygusunu yaratır. Aristippos’a göre hazzı istemek ve aramak insan ve hayvan için doğal bir durumdur. İstencin yegane amacı hazzdır. Dolayısıyla haz “iyi”nin kendisidir. Hazzı sağlayan şey iyidir, acı veren şey kötüdür (Gökberk, 1993: 55).

Tinselci antropolojik temellendirme Kant çıkışlı bir temellendirmedir ve doğalcı temellendirmeyi reddeder. Buna göre doğalcı antropolojik değerlendirme insanın doğal yanını esas almakla yetinmemiş, onu sadece doğal bir varlık olarak ele almıştır. Oysa ki insan salt doğal bir varlığa indirgenemez, insan aynı zamanda akıl bir varlıktır. Akıl bir varlık olarak insan kendi kendini yönlendirebilir. Böylece insan, kendi iradesine başvurup ahlaksal yaşamını kendi belirlediği bir ahlak yasasına göre düzenleyebilir (Kesgin, 2014: 23).

Kant’a göre insan, kendi ahlak yasasını kendi koyarak (otonomi) ve bu yasanın buyruğunu yerine getirmeyi ödev kabul ederek özgür olabilir ve akıl bir varlık olduğu için özgür olma olanağı sadece insana mahsustur. Böylece insan ahlaksal yaşamını doğanın ortasında fakat doğadan bağımsız kendisine ait bir dünya olarak kurar (Özlem, 2004, 29).

Bu temellendirme biçimlerine ek olarak herhangi bir konuda “iyi” veya “kötü” yargısına ulaşabilmemiz için bazı ölçütler belirlemek gerekmektedir. İnsanların şahsi fikirlerinin ve içinde yer aldıkları kültürel dokuya göre de değişebilen bu ölçütler temel olarak şöyle sıralanabilir(Mahmutoğlu, 564: 2009):

- Zarar/Acı Vermemek
- Yararlılık
- Bireysel Özerkliğe Saygı
- Adalet

Son olarak toplum, bireylerin, diğer insanların kendilerine belli bir şekilde değer biçmelerini ve davranmalarını beklemesinin o kişinin ahlaki hakkı olduğu ilkesi üzerine kurulmuştur (Soncu, 2016: 221). Bu değer biçilmesini yani herhangi bir bireyin “iyi” veya “kötü” olarak nitelendirilmesini, çeşitli ahlak anlayışları dahilinde üç aşama belirler. Bunlardan birincisi, failin tutumunu ve eylemini anlama, eylemin nedenini belirleme ve böylece eylemi doğru bir şekilde tanımlama. İkincisi; failin eylemi gerçekleştirdiği şartları başka eylem olanakları açısından değerlendirilmesi. Üçüncü aşama ise eylemin değerinin ve failin değerinin ilişkilendirilmesi ve değerlendirmesi. Bu değerlendirme eylemin iyi-kötü veya doğru-yanlış olmasını belirler (Kuçuradi, 1996: 16-17).

3. Ahlaki Olmayan “İyi”nin Temellendirmesi

Yukarıda Samuel Johnson’ın (1755: 898-899) sözlüğüne göre “iyi” kavramının bir çok olumlu kavramı yerine geçecek şekilde kullanıldığı görülmektedir. “İyi”nin bu farklı kullanımlarının, yine yukarıda görüldüğü üzere Frankena’nın (2007: 118) “ahlaki olmayan iyi” kategorisine denk düştüğü anlaşılmaktadır. Sözelimi Frankena’nın örnek olarak verdiği “iyi” kaldıraç aslında kullanışlı kaldıraçtır, yılda iki kez dişçiye gitmek aslında faydalıdır ancak faydalı yerine “iyi” sözcüğü kullanılmıştır ya da sanat eserleri “iyi” olarak değil, güzel olarak nitelendirilir. Dolayısıyla açıktır ki, Frankena’nın “ahlaki olmayan iyi” kategorisi, Johnson’ın sözlüğündeki “iyi”ye muadil kelimelerle ifade edilebilmektedir. Öyleyse “ahlaki olmayan iyi” kişilerden çok, nesneler ve durumlarla ilgilidir ve buradaki her bir nesne veya durumun niteliğini

belirleyen parametreler vardır. Örneğin arabaların zihinlerdeki anlamı işlevi sebebiyle genel itibarıyla “iyi” olsa da bir arabanın iyi olup olmadığını belirleyen, motor, şanzıman, tasarım, yakıt tüketimi, karbon salınımı, konfor gibi parametreleri vardır. Ve “ahlaki olmayan iyi” kategorisine dahil edilebilecek her şey aynı parametrelerle değerlendirilemez. Öyle ki bir masa ile bir fotoğraf, bir eğitim kurumu ile bir bilgisayara ya da eylem olarak dışıya gitmekle kitap yazmak aynı parametrelerle değerlendirilemez. Demek ki “ahlaki olmayan iyi” kategorisi altındaki hemen her şeyin kendine özgü özelliklerine göre değerlendireceği parametreleri vardır.

Bu çalışmada “ahlaki olmayan iyi” kategorisine dahil edilebilecek olan kitaplar örneklem olarak belirlenmiştir. Bazı yayınevlerinin kendilerini ve kitaplarını sunma şekilleri incelenerek yayınevlerinin ne tür kitapları, hangi gerekçelerle “iyi” olarak nitelediği araştırılacaktır. Bu araştırma, araştırmaya konu olan verilerin, okuyucuların anlayabileceği ve kullanabileceği hale getirilmesini amaçlayan yorumlama yöntemi olan “Betimsel Analiz” yöntemi kullanılarak yapılacaktır. Betimsel analizde belli bir temaya uygun olarak elde edilen veriler, araştırmacı tarafından, özetlenir ve yorumlanır. Önce veriler mantıksal bir sıraya koyulur, daha sonra bu sıralamaya uygun şekilde yorumlanır ve sonuca ulaşılır (Coşkun vd., 2002: 268). Araştırmanın evrenini Türkiye’de faaliyet gösteren yayınevleri oluşturmaktadır. Örneklem ise “İletişim Yayınevi”, “Ayrıntı Yayınları” ve “Can Yayınları” oluşturmaktadır. Örneklem web sitelerinin reytingini gösteren “www.similarweb.com” adlı siteye göre Türkiye’de en çok ziyaret edilen online kitap satışı sitesi olan “www.kitapyurdu.com”un en çok satanlar kategorisinde yer alan yayınevlerinden üç tanesi seçilerek belirlenmiştir. Bu çalışmanın asıl odağı, farklı yayınevlerini farklı “iyi” ve “kötü” kitap anlayışının olmasıdır.

4. Yayınevleri ve Kitaplara Dair İnceleme

Yayınevlerinin kendilerini ve kitaplarını nasıl tanıttıklarını inceleyeceğimiz bu bölümde, ilk olarak oldukça önemli eserlerin yayın hakkını elinde bulunduran *Ayrıntı Yayınevi* incelenecektir.

Ayrıntı Yayınevi’nin internet sitesinin “Hakkımızda” bölümündeki “Ayrıntı’ya Dair” başlıklı metin, yayınevinin ne tarz kitapları “iyi” olarak değerlendirdiğine dair açık bir beyanat niteliğindedir. Metin şu şekildedir (www.ayrintiyayinlari.com.tr, Erişim Tarihi: 20.07.2017):

“Ayrıntı’ya Dair

Ayrıntı Yayınları 1988’de yayımladığı Şenlikli Toplum kitabıyla yola çıktı. 12 Eylül’ün yarattığı boğucu atmosferin yavaş yavaş dağıldığı ancak ortaya çıkan görüntülerin henüz netleşmediği bir dönemdi. Dünyada da, ekolojik duyarlılığın arttığı, kadın hareketinin olgunlaştığı, Sovyet sisteminin dağıldığı, solun kendini sorguladığı arayış yıllarıydı. İşte böylesi bir dönemde kuruldu Ayrıntı Yayınları ve elbette o yılların duyarlılıklarına seslendi.

Mevcut olana olabilecek olanı, sermayeye emeği, iktidara muhalefeti, iktisada kültürü, askeri marşa oyun havasını tercih ettik ve yirmi yılı aşkın bir süredir tercihleri bu yönde olanlarla birlikte yürümeye gayret ettik.

Yirmi yılı aşkın bir süredir, düşünce ve sanat dünyasının usta kalemleri Ayrıntı Yayınları’nın listesini zenginleştirdi ve zenginleştiriyor. Michel Foucault ve Jean Baudrillard gibi düşünürlerin seçme eserler dizileri yayımlanırken, Jean Genet, Chuck Palahniuk, John Fowles, Philip Roth, Julian Barnes ve Tom Robbins gibi büyük

edebiyatçıların bütün eserlerinin okura ulaşmasına çaba gösterildi. Ursula Le Guin'in *Hep Yuvaya Dönmek'i*, Georges Perec'in *Kayboluş'u* ve Jack Kerouac'ın *Yolda'sı* gibi zorlu projeler üstlenildi. Elbette bütün bu zorlu projeler çok değerli entelektüeller, çevirmenler, editörler, redaktörler, dizgiciler, her türlü hizmet dağıtım elemanları olmaksızın başarılamazdı. Dolayısıyla *Ayrıntı Yayınları* kolektif bir emeğin ürünüdür.

Ayrıntı Yayınları, 30 yılda çeşitli diziler halinde 1000'den fazla kitap yayımladı ama sevinerek söyleyebiliriz ki, bu öykü henüz bitmedi; tersine yeni alanlara da açılarak tüm heyecanıyla sürüyor, sürecek.”

“*Ayrıntı'ya Dair*” adlı metinde, “*solun kendini sorguladığı arayış yıllarıydı*” ve “*Mevcut olana olabilecek olanı, sermayeye emeği, iktidara muhalefeti, iktisada kültürü, askeri marşa oyun havasını tercih ettik ve yirmi yılı aşkın bir süredir tercihleri bu yönde olanlarla birlikte yürümeye gayret ettik*” ifadeleri yayınevinin solcu, muhalif ve eleştirel bakış açısına sahip olduğunu ayrıca bu bakış açısına sahip yazarlarla çalışmaya ve bu bakış açısıyla yazılmış kitapları yayınlamaya gayret ettiklerini ifade etmektedir. Metinde Foucault, Baudrillard ve Palahniuk gibi muhalif ve eleştirel bakış açısına sahip yazarların ön plana çıkarılması da yukarıdaki ifadeleri destekleyici niteliktedir.

Ayrıntı Yayınevi'nin dünya görüşünü ortaya koyup, kitaplarla bağdaştırdıktan sonra, Jean Baudrillard'ın “*İmkansız Takas*” adlı eserinin tanıtım metnini incelemek yukarıdaki argümanın desteklenmesi açısından kazanım olacaktır. Eserin tanıtım metni şu şekildedir (www.ayrintiyayinlari.com.tr, Erişim Tarihi: 20.07.2017):

“*Eserleri ve düşünceleri dünyada olduğu kadar Türkiye’de de ilgi ve merakla izlenen Fransız düşünür Jean Baudrillard, İmkansız Takas’ta yaşadığımız çağın ve tek tek hayatlarımızın lanetli yanları üzerinde düşünmeye yöneltiyor bizleri...Her şeyin bir sona doğru evriliyor gözüktüğü bir dünyadaki sınır-durumlar üzerine sorular soruyor ve cevaplar arıyor Baudrillard. Dünyanın yerine ne koyabiliriz? Düşüncenin, duygunun, arzusun yerine ne koyabiliriz? Yaşamı neyle takas edebiliriz? İnsanlık olarak takas edilemezsin, imkansızın sınırına dayandığımızın işareti İmkansız Takas. Bu evreye niçin ve nasıl geldiğimizi bize açıklayan Baudrillard, her şeyin bu İmkansız Takas’a bağlı olduğu üzerinde duruyor. Ekonomi, teknik gibi alanlardaki sözde gelişmelerin, baş döndürücü atılımların ötesine bakmaya cesaret edersek, sözde-gerçekliklerin örtbas edilmeye çalışılan çatlaklarına gözümüzü dikebilirsek, insanlığın icat ettiği tüm rasyonel sistem ve değerlerin tek mutlak eşdeğerinin Boşluk olmasından başka bir Gerçek çıkmaz karşımıza. Ve Boşluk takas edilemez bir şeydir. Tanrının sembolik ölümünün ardından başlayan modernite süreci içinde insanlar önce tüm yaşamı teknikleştirdiler, giderek de bu teknik dünyanın yerine sanal olanı, hiper-gerçeği koydular. Böylece kendi boş gerçekliklerinden kurtulup “gerçekten daha gerçek”, “doğrudan daha doğru” bir gerçeklik bulmayı umdular. Sonuç: Hüsrandır!.. İşte bu noktada, makinenin egemenliğinden ve tahakkümünden, sanalın ve aynı’nın zorbalığından bunaldığımız anda bizi biz yapan şeye işaret eder Baudrillard. Haz, yaşama zevki ve sarhoşluğu ile ironi duygusudur bu... Sistemin zaferinde delik açacak ve belki de tüm akışı tersine çevirecek olan şey işte budur! İçinde yaşadığımız sistemin ölümcül nihilizmine, eli kulağında felaketine bir direniş ihtimali için okunmalı İmkansız Takas...”*

“İmkansız Takas” adlı eserin tanıtım metninin özellikle sonuç bölümündeki “Sonuç: *Hüsrân!..İşte bu noktada, makinenin egemenliğinden ve tahakkümünden, sanalın ve aynı’nın zorbalığından bunaldığımız anda bizi biz yapan şeye işaret eder Baudrillard. Haz, yaşama zevki ve sarhoşluğu ile ironi duygusudur bu... Sistemin zaferinde delik açacak ve belki de tüm akışı tersine çevirecek olan şey işte budur! İçinde yaşadığımız sistemin ölümcül nihilizmine, eli kulağında felaketine bir direniş ihtimali için okunmalı İmkansız Takas...*” ifadeler, insanları tahakküm altına alan makineleri ve düzenin sürekli aynı olmasını eleştirmiştir. Düzene ve sisteme karşı bir duruş sergilenmiş ve sistemde bir delik açılması gerektiği vurgulanmıştır. Aksi bir felaket olarak nitelendirilmiştir.

Ayrıntı Yayınevi’nin internet sitesindeki “Ayrıntı’ya Dair” adlı metinden ve Jean Baudrillard’ın “İmkansız Takas” adlı eseri için yazılmış tanıtım metninden çıkacak sonuç şudur: *Ayrıntı Yayınevi*, eleştirel bakış açısına sahip, muhalif yazarları yeğlemektedir. Bu muhalif yazarlardan Jean Baudrillard’ın eleştirel bakış açısıyla yazılmış kitabı “İmkansız Takas” için yazılmış metin de bu tür kitapların *Ayrıntı Yayınevi* için “iyi” kitap kategorisinde olduğunu göstermektedir. Şöyle ki “Ayrıntı Yayınları” yukarıda açıkça, “mevcut olana, olabilecek olanı; iktidara, muhalefeti” yeğlediğini dile getirmiştir. Jean Baudrillard’ın eseri için yazılan tanıtım metninde, Baurillard’ın makinenin tahakkümüne yani iktidarına karşı çıkmayı yani muhalefeti, mevcut olan sisteme, statükoya yani makinenin egemenliğine karşı olacak olanı yani insanı insan yapan değerlere dönüşü yeğlediğinden söz ettiği belirtilmiştir. Dolayısıyla hem “Ayrıntıya Dair” metni hem de “İmkansız Takas” için yazılmış metin, açıktır ki, “Ayrıntı Yayınevi için muhalif, eleştirel veyahut solcu bakış açısıyla yazılmış eserler, “iyi” eserlerdir” demektedir.

Örnek olan bir diğer yayın evi iste *İletişim Yayınevi*’dir. *İletişim Yayınevi*’nin internet sitesindeki “Hakkımızda” isimli bölümdeki “Neden Bu Kitaplar” başlıklı metin, *İletişim Yayınevi*’nin için “iyi” olan kitap türlerine dair ipuçları barındırmaktadır. İlgili metin şöyledir (www.iletisim.com.tr, Erişim Tarihi: 20.07.2017):

“Bizce nicel gelişme kadar önemlisi, nitel gelişmedir. İletişim Yayınları’nın, kitapların basılmasına ilişkin kararların kişisel tercihlerle, yatkınlıklarla değil, editöryal heyet kararlarıyla verildiği bir yayınevi olmasını önemsedik. Yayın Kurulu’muz, ortak akıl oluşturan ve bu anonim yapısıyla “dış etkilere” de (önerilere, tavsiyelere...) açık bir istişare organı olarak işliyor. Ufkumuzu hep açık tutan bu çalışma tarzının da Türkiye’de yayıncılık ortamına bir açılım getirdiğini düşünüyoruz. Bu çalışma tarzı ve bunun ürettiği enerji, yayılan, sirayet eden bir enerjidir: Hem “iyi” kitapları cezbediyor, kendine çekiyor; hem de yazarların-araştırmacıların aklına tohumlar düşürüyor, hatta kimi zaman doğrudan doğruya onları bir çalışmayı yapmaya, yazmaya yönlendiriyor.

Editörlük faaliyetinin özen gerektiren özel bir iş, bir uzmanlık alanı olarak kurumlaşmasını çok önemsedik. Kitaplarımızın içinin ve dışının görsel düzenlemesini, süs olsun diye değil, esasa dair bir mesele olarak ele aldık. Dünyada bibliyofil/kitapsever (ya da kitapkurdu) diye bir insan türü yaşar, kitabı içeriğinden/işlevinden öte sırf kendisi uğruna da sever; kitaplarla ilişkimize bu sevginin yön vermesini önemsedik.

İletişim Yayınları, son yıllarda korsan kitap belâsıyla uğraşmaya çok büyük enerji harcadı. Bunun nedeni de, kitabın değerini, ona gömülen emeğin ve sevginin değerini bilmesidir. “Korsan”ın, bu emeği ve sevgiyi hiçe saymak olduğuna inanmasıdır.

Sonuçta, kitap yayıncılığının kurumlaşma düzeyinin yükselmesinde hayli mesafe aldığımızı düşünüyoruz. Doğrusu, ülke yayıncılığında “standardın” yükselmesine -hiç değilse ilham vererek- ivme kazandırdığımızı düşünüyoruz. Nitekim, YeniGündem’le ilgili yaptığımız “okul” yakıştırmasını, kitap yayıncılığı ve editörlükle ilgili olarak da tekrarlayabiliriz.

Çıkış saiklerimize dönersek... İletişim Yayınları, salt 12 Eylül 1980 rejiminin ve 1980 sonrası altüst oluşun sorunlarıyla baş etme kaygısıyla kurulmamıştı. Toplumun özgürleşme imkânlarına ilişkin potansiyellerle ve bunun önündeki daimî ve köklü engellerle ilgili endişelere dayanıyordu. Bunun bir parçası olarak, “dünyada olup bitenlere” vâkıf olma, Türkiye’yi “dünya bilgisi” çerçevesinde düşünme çabasını paylaşmayı hedefliyordu. İletişim Yayınları’yla yanyana faaliyet gösteren Birikim Yayınları’nın ve Birikim dergisinin -ve Birikim bünyesindeki Toplum ve Bilim dergisinin- de hep taze tuttuğu bir endişedir bu. İletişim Yayınları’nın faaliyetinin, hep bu endişenin gözetiminde olmasını istedik.”

İletişim Yayınevi’nin yayınladığı bu metne göre, yayınevi ilk olarak kitapların nicelik olarak değil nitelik olarak kaliteli kitapları yeğlemektedir. Ayrıca basılacak kitapları bir-iki kişinin kararıyla değil editöryal bir üst akılla seçmeyi önemsemeleri bastıkları kitapların niteliği açısından kazanımdır. Yayınevi dünya bilgisine önem veren, özgür düşünce ve ifadeden yana bir yayınevidir. Buna göre İletişim Yayınevi’ne göre “iyi kitap” herhangi bir baskı, sansür veya otosansüre maruz kalmamış, özgür irade ile kaleme alınmış ve evrensel değerleri yansıtan kitaplardır denebilir. Ayrıca yayımlanacak kitapların, basıma hazırlanma aşamasının profesyonelce yürütülmesi gerektiğine de dikkat çekilmiş. Buna göre İletişim Yayınevi’ne göre kitap “evrensellik”, “özgür düşünce”, “profesyonellik” ve konusuna göre “bilimsellik” gibi yukarıda bahsedilen kriterleri taşıdığı ölçüde “iyi kitap”tır.

İletişim Yayınevi’nin yayınladığı Eric Maigret’in “Medya ve İletişim Sosyolojisi” adlı eserinin tanıtım yazısı, yayınevinin “iyi kitap” anlayışını daha da açıklar niteliktedir. Bu kitabın tanıtım metnine İletişim Yayınevi’nin internet sitesinde yayınladığı, yukarıda alıntılanan “Neden Bu Kitaplar?” başlık yazısını desteklemek amacıyla aşağıda verilmiştir (www.iletisim.com.tr, Erişim Tarihi: 20.07.2017):

“Çağdaş dünyada gençlerin sosyalleşmesine, siyasete, hatta toplum inşasına etkisi bakımından kitle medyasının ve iletişimin rolü, gücü tartışılmaz. Ancak tam da bu sebeplerle, kitle medyası ve iletişim ciddi bir şekilde tartışılıyor. Bu alanda Fransa’nın önde gelen isimlerinden biri olan sosyolog Éric Maigret bu tartışmaya, kökleri Amerikan ampirik ekolüyle Frankfurt Okulu’nun kimi zaman kesişen tezlerine, Habermas ve Habermas sonrası kamusal alan kuramlarına, etkileşimciliğe, yapısalcı kuramlara, kültürel çalışmalara uzanan iletişim sosyolojisi açısından yaklaşıyor. İfade, egemenlik ve demokratikleşen bir dünyaya katılmanın aynı anda ve bir arada mümkün olabileceğini gösteren medya ve iletişimin bu büyük atılım sürecini Amerikan pragmatist vizyonunu da ele alarak inceliyor. Medya ve İletişim Sosyolojisi öğrenciler için bir başvuru kaynağı olduğu kadar, medya ve iletişim alanında çalışan, düşünen, ayrıca iletişim alanında olan bitenden yeterince haberdar olmadığına inanan herkes için faydalı bir kitap.”

Her şeyden *İletişim Yayınevi*'nin tanıtım metninin objektif olması önemlidir. *İletişim Yayınevi*'nin yayınladığı “Neden Bu Kitaplar” adlı metindeki editöryal üst aklı, bilgiye ve özgürleşmeye verilen önemi, bu eserin tanıtım metninde de görmek mümkün. Öyle ki metinde herhangi bir kişisel dünya görüşüne yer verilmemiş, kitabın içerisindeki bilimsel bilgiler ön plana çıkarılmıştır. Demek ki *İletişim Yayınevi* için “iyi kitap”; objektif bir şekilde yazılmış, mümkün olduğunca bilimsel bilgi barındıran, yazarın herhangi bir fikri kısıtlamaya uğramadan yazdığı kitaptır.

Son olarak *Can Yayınları*'nın “iyi kitap” anlayışını irdelemek kitapların niteliğinin belirlenmesindeki “iyi”nin kullanımına bağlı farklılığın anlaşılmasına yardımcı olacaktır. *Can Yayınları*'nın internet sitesindeki “Hakkımızda” isimli bölüm, yayınevinin yayıncılık anlayışını gözler önüne sermektedir. Metin şu şekildedir (www.canyayinlari.com, Erişim Tarihi: 20.07.2017):

“Can Yayınları, 1981’de yazar Erdal Öz tarafından kuruldu. 50’li yılların ortalarından başlayarak gazete ve dergilerde yayımladığı eleştiri yazıları ve öyküleriyle adını duyuran Erdal Öz, yayınevinin kuruluşundan hemen önce yayımladığı bir yazıda, özellikle çocuk edebiyatına emek harcayanın ülkemize “su gibi yararlı” olacağını söylemişti (Bkz: Düşünüyorum da, Müthiş Bir Şey, 2016). Can Yayınları Türk ve dünya edebiyatının çağdaş ve klasik yazarlarının kitaplarını birbiri ardına basmaya başladı. 1981 yılının sonunda yayınevinin listesi 150 kitaba ulaşmıştı. Pek çok usta edebiyatçı, yine aynı yıl, Erdal Öz’ün önerisiyle çocuklar için de yazmaya başladı. Can Yayınları bu temel üzerinde, edebiyatımızın genç yazarlarını, dünya edebiyatının en iyi örneklerini, çocuklar için özenle yazılıp hazırlanmış kitapları yayımlayan bir kuruma dönüştü. Bugün yayıncılık dünyamızın önde gelen yayınevlerinden biri; kurucusunun, yazarlarının, okurlarının, emekçilerinin ve kırmızı kalbinin katkılarıyla...”

Can Yayınları’nın kurucusu Erdal Öz’ün çocuk edebiyatına harcanacak emeğin yararını vurgulaması ve çocuklar için yazılar yazması, yayınevinin özellikle Türk ve dünya edebiyatında klasik ve çağdaş eserleri çok fazla sayıda basması, yayınevinin “iyi” olarak nitelediği kitapların edebi eserler ve çocuk kitapları olduğunu göstermektedir.

Can Yayınları’nın internet sitesinin “Hakkımızda” bölümündeki metne ek olarak, *Can Yayınları*’na ait bir kitabın tanıtım metninin incelenmesi, savımızın desteklenmesi açısından önemlidir. Bu bağlamda Jose Mauro de Vasconcelos’un “Şeker Portakalı” adlı eserinin tanıtım metnini incelemek, yayınevinin çocuk kitaplarına verdiği önem göz önünde bulundurulduğunda yerinde olacaktır. Kitabın tanıtım metni şu şekildedir (www.canyayinlari.com, Erişim Tarihi: 20.07.2017):

“Yazarlıkta karar kılınca kadar, boks antrenörlüğünden ressam ve heykeltıraşlara modellik yapmaya, muz plantasyonlarında hamallıktan gece kulüplerinde garsonluğa kadar çeşitli işlerde çalışan José Mauro de Vasconcelos’un başyapıtı Şeker Portakalı, “günün birinde acıyı keşfeden küçük bir çocuğun öyküsü”dür. Çok yoksul bir ailenin oğlu olarak dünyaya gelen, dokuz yaşında yüzme öğrenirken bir gün yüzme şampiyonu olmanın hayalini kuran Vasconcelos’un çocukluğundan derin izler taşıyan Şeker Portakalı, yaşamın beklenmedik değişimleri karşısında büyük sarsıntılar yaşayan küçük Zezé’nin başından geçenleri anlatır. Vasconcelos, tam on iki günde yazdığı bu romanı “yirmi yıldan fazla bir zaman yüreğinde taşıdığını” söyler.”

Aydın Emeç'in, güzel Türkçesiyle dilimize armağan ettiği *Şeker Portakalı*'nın başkahramanı Zezé'nin büyüdükçe yaşadığı serüvenleri, yazarın *Güneşi Uyandırırım* ve *Delifışek* adlı romanlarında izleyebilirsiniz. “

Görüldüğü üzere kitabın tanıtım metni, edebi eserlerin birçoğunda olduğu gibi, kitabın özeti ve kısa bir yorumu şeklindedir. Subjektif olarak sadece metnin çevirmenin üslubuna övgü içermektedir. Yani yayınevi kitabı övmeye ihtiyaç duymamış, çocuk kitabı olduğunu belirtmekle yetinmiştir. Sonuç olarak televizyon ve internetin hüküm sürdüğü çağımızda çocuklar, çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına seslenmesi, onları olumlu davranışlar kazanması yönünde eğiterek duygusal gelişimlerini desteklemesi beklenen medyada, ticari kaygılar sonucunda pek çok olumsuzluk içeriklere maruz kalmaktadırlar (Yiğitbaş, 2014: 39). Bu durum ve *Can Yayınları*'nın yukarıda alıntılanan beyanındaki “*çocuk edebiyatına zaman harcayanın bu ülkeye sus gibi yaralı olacağı*”nı ve “*çocukları için özenle yazılıp hazırlanmış kitapları yayımlayan bir kurma dönüştü*”günü vurgulaması göz önüne alındığında yayınevinin kitaplarını ve yayınevini “iyi” olarak nitelememize destek olacaktır. *Can Yayınları* da bu hassasiyetlerinin önemini farkındadır ki *Can Yayınları*'na göre “iyi kitap”; çocuk kitabı veya edebi kitaptır. Bu sonuca ulaşırken, dayanağımız *Can Yayınları*'na ait kitabın tanımın metni değil, yayınevini kendi sitesinde yayınladığı beyanıdır. Kitabın tanımı bu beyanı destekleyici unsurdur.

Sonuç

Düşünce tarihi boyunca “iyi” ve “kötü” kavramlarıyla ilgili çeşitli düşünce ve görüşler ortaya atılmıştır. Bu görüşler esasen iki ana düşünce etrafında şekillenmiştir: “iyi” ve “kötü”nün evrenselliği ve “iyi” ve “kötü”nün öznelliği. Bu iki farklı anlayışın dışından Frankena “ahlaki iyi” ve “ahlaki olmayan iyi” olarak “iyi” kavramına farklı bakış açısı getirmiştir. “Ahlaki iyi” kategorisi için “iyi” ve “kötü”nün kaynağına dair temellendirme türleri sınıflandırılmıştır. Bunlar: kozmolojik temellendirme, dinsel temellendirme ve antropolojik temellendirmedir. Kozmolojik temellendirme, insanın evrene ve doğasına uygun olarak yaşaması temeline dayanır. Buna göre evrenle uyumlu her eylem “iyi”, uyumsuz her eylem ise “kötü”dür. Dinsel temellendirmeye göre “iyi” ve “kötü”nün kaynağı Tanrı'nın buyruklarıdır. Bu buyruklarla örtüşen ve örtüşmeyen eylemler, “iyi” veya “kötü” olarak nitelendirilir. Antropolojik temellendirme ise özne merkezli bir temellendirme türüdür. İki çeşit antropolojik temellendirme vardır: Tinselci, ve doğalcı antropolojik temellendirme. Doğalcı antropolojik temellendirme, insanın doğasına, psikolojisine, fizyolojisine uygun bir şekilde yaşamayı vaaz eder. Tinselci antropolojik temellendirme ise insanın aklı vasıtasıyla kendi ahlak kurallarını kendisinin belirlemesi ve bu kurallara göre yaşaması gerektiğini savunur.

“Ahlaki olmayan iyi” kategorisinin parametrelerinin belirlenmesi ise bu kategoriye dahil olan nesne veya olaya bağlıdır. Arabalar, resimler, kurumlar, eylemler kendi kategorilerine göre belirlenecek parametrelerle değerlendirilmelidir. Bu çalışmada “ahlaki olmayan iyi” kategorisine dahil olabilecek olan kitaplar ele alınmıştır. Bu noktada hangi kitapların “iyi” hangi kitapları “kötü” olarak nitelendirdiği incelemek lazım gelmektedir. Bu bağlamda örneklem olarak belirlenen yayınevlerinin bir kitabı “iyi” yani basmaya değer olarak nitelendirirken hangi unsurlara önem verdiklerin araştırılmıştır. Örneklem olarak belirlenen yayınevlerinin internet sitelerinde bu unsurlara değindikleri, kendi beyanatları olan metinler ve bu metinleri destekleyici örnek kitap tanıtım metinleri incelenerek, yayınevlerinin “iyi-kötü kitap” anlayışlarına ulaşılmıştır. Bu noktada farklı kitap evlerinin herhangi bir kitabı “iyi” veya “kötü” olarak nitelerken farklı değerleri gözettikleri sonucu ortaya çıkmıştır.

Bu bağlamda ele aldığımız örneklemlerden biri olan *Ayrıntı Yayınevi*, muhalif ve eleştirel bakış açısıyla yazılan kitapların “iyi” kitaplar olduğu sonucu çıkarılabilecek metinler yayınlamıştır. *İletişim Yayınevi* kolektif çalışma sonucu baskı kararı alınan kitaplara ve bu kitaplarda bilimselliğe, özgür düşünceye, akla ve profesyonelliğe önem vermiştir. Bu değerler dahili de ortaya çıkan kitaplar *İletişim Yayınevi*’ne göre “iyi” kitaplardır. Son örneklem olan *Can Yayınları* ise kurucusu Erdal Öz’ün düşüncelerinden yola çıkara çocuk edebiyatına ve çağdaş ve klasik Türk ve dünya edebiyatına önem vermiştir. Dolayısıyla *Can Yayınları*’na göre “iyi kitap” çocuklar için yazılmış olan kitap veya edebi kitaptır.

Kitapların niteliğinin belirlenmesindeki ve “iyi kitap” anlayışındaki farklılık ve karmaşanın iki temel sebebi vardır. Birincisi “iyi” kelimesinin farklı anlamlarda kullanımının yaygın olarak kullanımıdır. Örneğin, *Can Yayınları*’nın “iyi kitap” anlayışı haz veren kitaplarla örtüşürken, *İletişim Yayınevi*’nin “iyi kitap” anlayışı yararlı kitaplarla örtüşmektedir. Konuşma dilinde haz veren şeyler için de yararlı şeyler için de “iyi” kavramını kullanırız. “Çok iyi bir maçı” ve “Balık senin için iyidir” cümleleri bu iki kullanım için örnektir. Bu farklılık ve karmaşanın ikinci sebebi ise kitapların düşünsel eserler olmalarıdır. Düşünsel eserlerin bir çoğu sübjektif eserlerdir ve bu sübjektiflik eserlerin farklı yorumlanmasına ve değerlendirilmesine sebep olmaktadır. Dolayısıyla aynı kitap bir kişi için “iyi kitap”ken bir diğeri için değildir. Son olarak akademik kitapları bu durumdan hariç tutmak gerekir. Çünkü akademik bir kitabın niteliğinin saptanabileceği parametreler büyük oranda bellidir: doğru şekilde hipotezlerin kurulması, kuramsal temellendirme yapılması, ve yöntemin belirlenmesi, yöntemin hipotezi tam olarak sınıyor olup olmaması, hipotezlerin doğrulanıyor veya yanlışlanıyor olması, aksiyomların belirlenmesi, şekli kurallar uygunluğu vb. Bunlar ve bunlar gibi parametreler bir tutarlı ve geçerli bir sonuca ulaşmayı hedefleyen akademik eserlerin bu hedefine ne ölçüde ulaştığını yani ne ölçüde “iyi” bir eser olduğunu belirler.

Kaynakça

- Bilgin, Önder (2009). Ahlak Temellendirmeleri Bağlamında İyilik ve Kötülük Kavramının Yeri, Rolü ve Değeri: Royce’cu Bir Yaklaşım, *1. Ulusal İyilik Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 21-29 Haziran 2009, Elazığ, 434-443.
- Cevizci, Ahmet (2000). *Felsefe Sözlüğü*, İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Frankena, William (2007). *Etik*, Azmi Aydın (Çev.), Ankara: İmge Kitabevi.
- Gökberk, Macit (1993). *Felsefe Tarihi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Johnson, Samuel (1785). *A Dictionary Of The English Language*, Londra: J. F. And C. Rivington.
- Kesgin, Ahmet (2014). Etiğin Temellendirilmesi Bağlamında İnsanı Kuşatan Çevre Sorunu, *Toplum Bilimleri Dergisi*, Sayı: 16, 155-182.
- Kuçuradi, İoanna (1996). *Etik*, Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları.
- Mahmutoğlu, Abdülkadir (2009). Eğitim Yöneticilerinin İyilik Bilinci, *1. Ulusal İyilik Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 21-29 Haziran 2009, Elazığ, 558-568.
- Pieper, Annemarie (1999). *Etiğe Giriş*, Veysel Atayman ve Gönül Sezer (Çev.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Soncu Ayşe, Gül (2016). Benliklerin Beğenilere Sunulduğu Yeni Ortam; Instagram, *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 13, 214-233.

Özarslan, Selim (2009) İyilik Kavramı Üzerine Düşünceler, 1. *Ulusal İyilik Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 21-29 Haziran 2009 Elazığ, 427-430.

Özlem, Doğan (2004), *Etik*, İstanbul: İnkılap Yayınevi

Coşkun, Recai, Altunışık, Remzi ve Yıldırım, Engin (2002). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*, Sakarya: Sakarya Yayınevi.

Yiğitbaşı Güran, Kübra (2014). Türkiye’de Çocuk Dergiciliği: TRT Çocuk Dergisi Örneği, *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Nisan 2013, Sayı: 5, 37-56.

İnternet Kaynağı

Ayrıntı Yayınları (2017). <https://www.ayrintiyayinlari.com.tr/ayrintiya-dair>, Erişim Tarihi: 28.00.2017.

Ayrıntı Yayınlar (2017). <https://www.ayrintiyayinlari.com.tr/kitap/imkansiz-takas/208>, Erişim Tarihi: 20.07.2017.

Can Yayınları, (2017). <http://canyayinlari.com/Hakkimizda.aspx>, Erişim Tarihi: 20.07.2017.

Can Yayınları, (2017). <http://canyayinlari.com/Kitaplar/roman/18134/seker-portakali>, Erişim Tarihi: 20.07.2017.

İletişim Yayınları, (2017). <http://www.iletisim.com.tr/neden-iletisim-var>, Erişim Tarihi: 20.07.2017.

İletişim Yayınları, (2017). <http://www.iletisim.com.tr/kitap/medya-ve-iletisim-sosyolojisi/8400#.WXucDTPBL6Y>, Erişim Tarihi: 20.07.2017.

Kitapyurdu, <http://www.kitapyurdu.com/cok-satan-kitaplar/haftalik/1.html>, Erişim Tarihi: 19.07.2017.

SimilarWeb. www.similarweb.com, Erişim Tarihi: 19.07.2017.